

«Αυτή είναι η επανάστασή μας»: Διαδηλώσεις κλονίζουν την κυβέρνηση του Ιράκ

του Κώστα Κούσιαντα

Μέρες οργής της νεολαίας

Την Τρίτη 1 Οκτωβρίου, ένα κύμα διαδηλώσεων ξεκίνησε από τη Βαγδάτη και εξαπλώνεται μέχρι αυτή τη στιγμή, Κυριακή 6 Οκτωβρίου, σε μια σειρά από μεγάλες και μικρές πόλεις του Ιράκ: Βασόρα Νασιρίγια, Ντιουανίγια, Χίλλα, Αμάρα, Αλ-Κουτ, Σαμάουα, Ντιγιάλα, ακόμα και στις «ιερές» πόλεις των Σιιτών, την Νατζάφ και την Κάρμπαλα, αλλά και βόρεια, στη Μοσούλη, το Τικρίτ και το Κιρκούκ. Οι αρχικές διαδηλώσεις έχουν μετατραπεί σε εξέγερση που κλονίζει την κυβέρνηση και απειλεί ολόκληρο το πολιτικό σύστημα.

Οι κινητοποιήσεις αυτές, οι οποίες ξεκίνησαν στην αρχή ως σχετικά μικρές και ειρηνικές διαμαρτυρίες, μαζικοποιήθηκαν και εξελίχθηκαν σε σκληρές συγκρούσεις με την αστυνομία, μετά τις πρώτες επιθέσεις της αστυνομίας, της αντιτρομοκρατικής, αλλά ακόμα και παραστρατιωτικών ομάδων, με άγριους ξυλοδαρμούς, χρήση αντλιών νερού, χημικών, πλαστικών αλλά και πραγματικών πυρών και μετά τις πρώτες δολοφονίες διαδηλωτών, ήδη από την πρώτη μέρα. Όπως έχει συμβεί και σε άλλες αντίστοιχες περιπτώσεις κινητοποιήσεων στο Ιράκ, η δολοφονική αστυνομική βία πυροδοτεί μεγαλύτερη οργή, αλλά και αποφασιστικότητα.

Η κυκλοφορία έχει απαγορευτεί στη Βαγδάτη και σε πολλές άλλες πόλεις.

Η κυβέρνηση προσπάθησε επίσης να εμποδίσει την επικοινωνία μεταξύ του κόσμου, αρχικά μπλοκάροντας το Facebook, το Twitter και το Instagram και στη συνέχεια κόβοντας το ίντερνετ σε ολόκληρη τη χώρα.

Στη Βαγδάτη οι διαδηλωτές κατάφεραν στις 3 Οκτωβρίου να σπάσουν τον κλοιό της αστυνομίας και να προχωρήσουν προς την Πράσινη Ζώνη (την οχυρωμένη περιοχή στο κέντρο της πόλης στην οποία βρίσκονται η έδρα της ιρακινής κυβέρνησης και κυβερνητικά κτίρια, το κοινοβούλιο, οι διπλωματικές αποστολές και οι ξένες πρεσβείες, μεταξύ των οποίων και η πρεσβεία των ΗΠΑ). Προσπάθησαν επίσης να αποκλείσουν την πρόσβαση προς το αεροδρόμιο της Βαγδάτης, καταλαμβάνοντας τον δρόμο που οδηγεί προς αυτό, αλλά απωθήθηκαν από την αστυνομία που έκανε χρήση πραγματικών πυρών.

Στη Βαγδάτη επίσης, οι δυνάμεις καταστολής κατάφεραν να εμποδίσουν τους διαδηλωτές να καταλάβουν την πλατεία Ταχρίρ, μια κεντρική πλατεία της πόλης, στην οποία (όπως και στην πλατεία Ταχρίρ του Καΐρου), γίνονται «παραδοσιακά» οι συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας. Όμως ύστερα από αυτό, στη Βαγδάτη πραγματοποιούνται μαζικές συγκεντρώσεις, διαδηλώσεις και βίαιες συγκρούσεις με την αστυνομία στις πιο φτωχές περιοχές της πόλης: Μαντίνιατ ασ-Σαντρ (γνωστή και ως Sadr City στα βορειοανατολικά της Βαγδάτης), Αλ-Άμαλ (νοτιοδυτικά), ασ-Σιά'αμπ (στα βόρεια), Ζααφαρανίγια (στα νότια) και Σιούλα (στα δυτικά). Όμως, μέχρι και το πρωί της Κυριακής, οι διαδηλωτές εξακολουθούν να προσπαθούν να σπάσουν τον αστυνομικό κλοιό και να καταλάβουν την πλατεία Ταχρίρ.

Στην Ντιουανίγια και στην επαρχία Δι Καρ οι διαδηλωτές έχουν καταλάβει κυβερνητικά κτίρια.

Η καταστολή έχει ξεπεράσει κάθε προηγούμενο. Μέχρι στιγμής, σύμφωνα με το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Ιράκ, ο αριθμός των νεκρών έχει φτάσει στους 105 νεκρούς (μεταξύ των νεκρών υπάρχει και έξι αστυνομικοί), των τραυματιών στους 4.000 και υπάρχουν χιλιάδες συλλήψεις. Σύμφωνα με διαδηλωτές που μίλησαν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ή στα ξένα ειδησεογραφικά πρακτορεία, μετά τη διαδήλωση της Τρίτης, υπήρχαν πτώματα στους δρόμους της Βαγδάτης. Όμως τις επόμενες μέρες ο αριθμός των θανάτων αυξήθηκε με αλματώδεις ρυθμούς (21 το πρωί της Πέμπτης, 44 το πρωί της Παρασκευής, 73 το πρωί του

Σαββάτου, 105 το πρωί της Κυριακής), κάτι το οποίο δείχνει όχι μόνο την κλιμάκωση της καταστολής, αλλά και την εξάπλωση και την επιμονή του κινήματος. Όπως είπε ένας διαδηλωτής στη Βαγδάτη: «θα συνεχίσουμε να διαδηλώνουμε γιατί δεν έχουμε τίποτα να χάσουμε. Καλύτερα να πεθάνουμε με αξιοπρέπεια.»

Όμως απ' ότι φαίνεται, οι δολοφονίες δεν γίνονται μόνο κατά τη διάρκεια των διαδηλώσεων.

Όπως ανέφεραν αυτόπτες μάρτυρες από τη Βασόρα, την Πέμπτη το πρωί, ένα αυτοκίνητο, στο οποίο επέβαιναν κάποιοι άντρες με μαύρες στολές και μάσκες, σταμάτησε έξω από το σπίτι του Χουσεΐν Αντέλ και της συζύγου του και κάποιοι απ' αυτούς εισέβαλαν στο σπίτι και τους δολοφόνησαν. Ο Χουσεΐν Αντέλ και οι γυναίκα του συμμετείχαν στις αντικυβερνητικές διαδηλώσεις στη Βασόρα. Οι αυτόπτες μάρτυρες της δολοφονίας του ζεύγους Αντέλ είναι βέβαιοι ότι οι μαυροντυμένοι μασκοφόροι ανήκουν σε παραστρατιωτικές ομάδες που χρηματοδοτούνται από το Ιράν.

Οι άνθρωποι που συμμετείχαν στις διαδηλώσεις στη Βαγδάτη ανέφεραν ότι οι μαυροντυμένοι άντρες καταστολής που πυροβόλησαν εναντίον των διαδηλωτών για να τους εμποδίσουν να προχωρήσουν στην Πράσινη Ζώνη μιλούσαν περσικά. Άλλοι διαδηλωτές ανέφεραν ότι τα δακρυγόνα που χρησιμοποιούνται εναντίον τους προέρχονται από το Ιράν. Υπάρχουν πολλές αναφορές ότι αυτοί που στελεχώνουν και σε πολλές άλλες πόλεις τις ομάδες καταστολής που πυροβολούν με πραγματικά πυρά εναντίον των διαδηλωτών, μιλάνε περσικά.

Έχει αναφερθεί επίσης ότι πάνω από την Βαγδάτη πετάνε αεροπλάνα τα οποία χρησιμοποιούνται από την Υπηρεσία Πληροφοριών της σιιτικής παραστρατιωτικής οργάνωσης PMF (Popular Mobilization Forces / Αλ-Χασντ ασ-Σια'αμπί / Λαϊκές Δυνάμεις Κινητοποίησης) για τον εντοπισμό των ηγετών και των διοργανωτών των διαδηλώσεων. (Στο ρόλο αυτής της παραστρατιωτικής οργάνωσης θα αναφερθούμε και παρακάτω.)

Παραστρατιωτικές ομάδες μαυροντυμένων έχουν επιτεθεί και σε

τηλεοπτικούς και ραδιοφωνικούς σταθούς στη Βαγδάτη και έχουν τραυματίσει δημοσιογράφους (στο κανάλι Al-Arabiya και στους ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς Dajla και NRT).

Μέχρι την Πέμπτη, οι περισσότεροι από τους μισούς θανάτους είχαν συμβεί στη Νασιρίγια (18 άτομα δολοφονήθηκαν στη Νασιρίγια και 14 στη Βαγδάτη). Απ' ό,τι έχει αναφερθεί, στη Νασιρίγια οι διαδηλώσεις είναι πολύ μαζικές και μάλλον οι συγκρούσεις με την αστυνομία είναι πολύ πιο σκληρές. Η Νασιρίγια και η επαρχία τής Δι Καρ στην οποία βρίσκεται, έχει ένα μακρύ ιστορικό «αντίστασης στην αδικία», απ' το οποίο δημιουργήθηκε «μια ισχυρή αφήγηση μεταξύ των κατοίκων που τροφοδοτεί τις εξεγέρσεις», σύμφωνα με τον ακαδημαϊκό Χαμίντ Τσατρί, κάτοικο αυτής της πόλης. Στη Νασιρίγια τη δεκαετία του 1920 υπήρξε η πιο μαζική και έντονη αντίσταση στην αγγλική κυριαρχία, ενώ την ίδια εποχή, ιδρύθηκε στη Νασιρίγια η πρώτη οργάνωση του Κομμουνιστικού Κόμματος του Ιράκ. Το 1991 οι κάτοικοι της πόλης εξεγέρθηκαν ενάντια στη δικτατορία του Σαντάμ Χουσεΐν και αντιμετώπισαν άγρια καταστολή. Στις σημερινές διαδηλώσεις συμμετέχουν χιλιάδες φτωχοί νεολαίοι, οι οποίοι, σύμφωνα με τον Ραντί αλ-Μααρούφ, μέλος του Κομμουνιστικού Κόμματος της πόλης, αδιαφορούν για την αστυνομική καταστολή, τα δακρυγόνα και τα πραγματικά πυρά, επειδή θεωρούν ότι καθώς «πεθαίνουν μ' έναν αργό θάνατο, μια σφαίρα είναι καλύτερη».

Ενάντια στη φτώχεια και τον αυταρχισμό

Οι άθλιες συνθήκες ζωής των φτωχών λαϊκών μαζών (το 35% του πληθυσμού ζει κάτω από τα όρια της φτώχειας και το 60% ζει με λιγότερα από 6 δολάρια την ημέρα), η ανεργία, που πλήττει κυρίως τη νεολαία (περισσότερο από το 25% των νέων είναι άνεργοι/ες) και σε πολύ μεγάλο βαθμό τους/τις πτυχιούχους πανεπιστημίων, είναι για ολόκληρη τη χώρα οι βασικές και άμεσες αιτίες αυτών των κινητοποιήσεων. Αξίζει να αναφερθεί ότι πριν περίπου ένα μήνα, στις αρχές Σεπτεμβρίου, είχαν γίνει μαζικές διαδηλώσεις στη Βαγδάτη από άνεργους/ες πτυχιούχους πανεπιστημίων, ενάντια στην ανεργία.

Στις βασικές αιτίες αυτών των κινητοποιήσεων και στις διεκδικήσεις των διαδηλωτών, περιλαμβάνεται και η άθλια κατάσταση των δημόσιων υπηρεσιών, κυρίως της υπηρεσίας ηλεκτρικής ενέργειας και της υπηρεσίας ύδρευσης, ζητήματα για τα οποία έγιναν επίσης μαζικές διαδηλώσεις στο Νότιο Ιράκ πριν από ένα χρόνο περίπου, το καλοκαίρι και το φθινόπωρο του 2017.

Οι διαδηλωτές σήμερα, οι περισσότεροι από τους οποίους είναι νέοι κάτω των 20 ετών, διαμαρτύρονται για τη διαφθορά, με την οποία εξαφανίζονται τα έσοδα από το πετρέλαιο που θα μπορούσαν να χρηματοδοτήσουν τις κοινωνικές υπηρεσίες και θέσεις εργασίας, διαμαρτύρονται ενάντια στον αυταρχισμό και στον σεχταρισμό του πολιτικού συστήματος, το οποίο μοιράζει την πολιτική εξουσία του Ιράκ στις πολιτικοθρησκευτικές και εθνικιστικές ελίτ της σιιτικής πλειονότητας, της σουνιτικής μειονότητας και της διεφθαρμένης και αυταρχικής ηγεσίας του ιρακινού Κουρδιστάν. Το αίτημα για συνταγματική μεταρρύθμιση αρχίζει να διατυπώνεται σ' αυτές τις διαδηλώσεις, όπως άλλωστε και τα αιτήματα της αξιοπρέπειας και της δημοκρατίας που αποτέλεσαν πάγιες διεκδικήσεις σε ολόκληρη την περιοχή μετά το ξέσπασμα της Αραβικής Άνοιξης.

Η κυβέρνηση κλονίζεται

Ο πρωθυπουργός του Ιράκ, ο (Άραβας Σιίτης) Αντέλ Αμπντούλ Μαχντί, καταδίκασε τους διαδηλωτές, επιρρίπτοντας σ' αυτούς την ευθύνη για τα επεισόδια βίας, αλλά ταυτόχρονα υποσχέθηκε

θέσεις εργασίας για τους άνεργους αποφοίτους πανεπιστημίων και ότι θα αναθέσει στο υπουργείο πετρελαίου και στα άλλα αρμόδια όργανα, να αρχίσουν να προσλαμβάνουν ντόπιους εργαζόμενους, σε ποσοστό 50%, στις συμβάσεις με ξένες εταιρείες που θα υπογραφούν στο μέλλον. Βέβαια, ξεκαθάρισε ότι «δεν πρόκειται να συμβούν θαύματα μέσα σε μια νύχτα». Δηλαδή, οι λαϊκές μάζες του Ιράκ δεν πρέπει να περιμένουν καμιά ουσιαστική βελτίωση της κατάστασής τους.

Ο πρόεδρος της χώρας, ο (Κούρδος μέλος του PUK) Μπάρχαμ Σάλεχ κράτησε μια πιο μεσοβέζικη στάση, αναγνωρίζοντας τα δίκια των διαδηλωτών, αλλά αποκάλεσε τις δυνάμεις καταστολής «γιους μας που μας προφυλάσσουν από το χάος». Δικαιολόγησε δηλαδή την αιματηρή καταστολή.

Από την άλλη, ο Μεγάλλος Αγιατολλάχ Άλι ασ-Σιστανί (ο ανώτατος θρησκευτικός ηγέτης των Σιιτών του Ιράκ) καταδίκασε τόσο τη βία της αστυνομίας, όσο και «τις καταστροφές» των διαδηλωτών και συνέστησε «αυτοσυγκράτηση προς όλες τις πλευρές». Παρ' όλ' αυτά, αναγνώρισε ότι την κύρια ευθύνη φέρει η κυβέρνηση, η οποία δεν έχει κάνει απολύτως τίποτα για να ικανοποιήσει τα δίκαια αιτήματα των διαδηλωτών και να καταπολεμήσει τη διαφθορά.

Οι δύο εξέχοντες Σιίτες κληρικοί και πολιτικοί ηγέτες, ο Μουκτάντα ασ-Σαντρ και ο Άμμαρ αλ-Χάκιμ εξέφρασαν την στήριξή τους στους διαδηλωτές (ο Σαντρ ζήτησε από τους οπαδούς της παράταξής του Σά'ιόρουν να συμμετάσχουν «στις ειρηνικές διαμαρτυρίες»). Και οι δύο Σιίτες ηγέτες έχουν ωστόσο δώσει την πολιτική τους στήριξη στον σχηματισμό της κυβέρνησης του πρωθυπουργού Αμπντούλ Μαχντί («κυβέρνηση τεχνοκρατών») πριν από ένα χρόνο, μετά το πολιτικό αδιέξοδο που δημιουργήθηκε με την εκλογική νίκη του συνασπισμού στον οποίο ηγείται το Σά'ιόρουν (και στον οποίο συμμετέχει και το Κομμουνιστικό Κόμμα του Ιράκ).

Στις εκλογές που έγιναν στις 12 Μαΐου του 2018 το Σά'ιόρουν (ή «Πορεία για Μεταρρυθμίσεις») ήταν πρώτο κόμμα με ποσοστό

14,38% (και 54 έδρες από τις 329 του ιρακινού κοινοβουλίου). Ψηφίστηκε κυρίως από τις σιιτικές λαϊκές μάζες και τα ποσοστά του στις σιιτικές περιοχές (στις οποίες είναι το μεγαλύτερο κόμμα) φτάνουν ή και ξεπερνούν το 25%.

Φυσικά δεν μπορούσε να σχηματίσει μόνο του κυβέρνηση, οπότε για αρκετούς μήνες τοΣάΐορουν επιδόθηκε σε ένα πολιτικό παζάρι με τα δεξιά και σεχταριστικά σιιτικά πολιτικά κόμματα, συμφωνώντας να παραμείνει στην πρωθυπουργία ο προηγούμενος πρωθυπουργός Χαϊντάρ αλ Αμπάντι, το κόμμα του οποίου είχε ηττηθεί στις εκλογές. Όμως ύστερα από το κύμα των μαζικών διαδηλώσεων που ξέσπασαν τον Ιούλη του 2018 και κράτησαν μέχρι τον Σεπτέμβρη (με περισσότερους από 20 νεκρούς), τα κόμματα αναγκάστηκαν να αποδεχτούν ότι ο Χαϊντάρ αλ-Αμπάντι θα έπρεπε να απομακρυνθεί. Έτσι, ο Αμπντούλ Μαχντί, ως το νέο σημείο ισορροπίας όλων των πολιτικών δυνάμεων, αλλά και χαρακτηριστικός εκπρόσωπος του πολιτικού συστήματος που ηττήθηκε στις εκλογές του 2018, κατάφερε να σχηματίσει κυβέρνηση με την υποστήριξη της μεγαλύτερης πολιτικής δύναμης, του Σάΐορουν, αν και τοΣάΐορουν ήταν η πολιτική παράταξη με την οποία οι λαϊκές σιιτικές μάζες προσπάθησαν να εκφράσουν στις εκλογές του 2018 τον θυμό τους και την αγανάκτησή τους για τις πολιτικές του νεοφιλελευθερισμού, του αυταρχισμού και του θρησκευτικού σεχταρισμού, βασικός εκφραστής των οποίων είναι ο καινούριος πρωθυπουργός. Τόσο οι ΗΠΑ, όσο και το Ιράν έδωσαν αμέσως τη στήριξή τους στον νέο πρωθυπουργό του Ιράκ.

Τώρα, μετά το ξέσπασμα των τελευταίων μαζικών διαδηλώσεων, η συμμαχία Σάΐορουντου Σαντρ προσπάθησε να αποστασιοποιηθεί από τον πρωθυπουργό και αρχικά πρωτοστάτησε στον σχηματισμό ενός αντιπολιτευτικού μετώπου εντός του κοινοβουλίου, μαζί με τα κοινοβουλευτικά μέλη του Πατριωτικού Κινήματος Σοφίας (Ταγιαρ αλ-Χίκματ αλ-Ουατάνι— ένα δεξιό σιιτικό θρησκευτικό κόμμα με ηγέτη τον Άμμαρ αλ-Χάκιμ), του συνασπισμού Νασΐρτου πρώην πρωθυπουργού του Ιράκ Χαϊντάρ αλ-Αμπάντι (επίσης ένας συνασπισμός δεξιών θρησκευτικών-σιιτικών πολιτικών ομάδων) και μαζί με κάποιους άλλους. Αυτές οι δυνάμεις της αντιπολίτευσης

εξέφρασαν από κοινού τη στήριξή τους στους διαδηλωτές («συστήνοντας» ταυτόχρονα αυτοσυγκράτηση στους διαδηλωτές), ζήτησαν από τον πρωθυπουργό να συγκαλέσει ειδική σύσκεψη του κοινοβουλίου για να συζητήσει το θέμα και να βρει άμεσα λύσεις, τις οποίες θα εφαρμόσει ο πρωθυπουργός και η κυβέρνηση του. Στη συνέχεια και όσο εξαπλώνονταν οι διαδηλώσεις και αυξάνονταν οι νεκροί, το Σά'ιόρουν του Σαντρ προχώρησε ένα βήμα παραπέρα και οι βουλευτές τους ανέστειλαν τη βουλευτική τους ιδιότητα σε ένδειξη διαμαρτυρίας για την καταστολή, ζητώντας ταυτόχρονα από την κυβέρνηση την παραίτησή της και την άμεση προκήρυξη εκλογών. Οι βουλευτές και των τριών πολιτικών δυνάμεων που προαναφέρθηκαν, μποϊκόταραν την έκτακτη σύσκεψη του κοινοβουλίου που έγινε το βράδυ του Σαββάτου. Η κυβέρνηση έχει χάσει πια την στήριξη που χρειάζεται για να παραμείνει στην εξουσία. Η πολιτική κρίση έχει ξεκινήσει.

Όμως, παρά την (φραστική ή ειλικρινή) στήριξη των διαδηλωτών από τα κόμματα της αντιπολίτευσης, οι διαδηλωτές δεν έχουν σχέση με τα κόμματα που κυριαρχούν στο πολιτικό σκηνικό του Ιράκ, όπως επίσης δεν έχουν σχέση και με τις θρησκευτικές ηγεσίες των δύο θρησκευτικών κοινοτήτων. Παρά το γεγονός ότι οι υποστηρικτές του Σά'ιόρουν συμμετέχουν στις διαδηλώσεις, το κίνημα της νεολαίας στρέφεται ενάντια σ' αυτές τις σκληρές νεοφολελεύθερες πολιτικές που αποφασίζονται και με την στήριξη του Σά'ιόρουν (στο οποίο, υπενθυμίζουμε, συμμετέχει και το Κομμουνιστικό Κόμμα του Ιράκ). Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, οι διαδηλωτές στη συντριπτική τους πλειοψηφία είναι νέοι, κάτω των 20 ετών και δεν είναι ιδιαιτέρως θρησκευόμενοι. Ως εκ τούτου, οι «εκκλήσεις» των θρησκευτικών ηγετών για «αυτοσυγκράτηση», δεν έχουν καμιά απήχηση. Επίσης δεν φαίνεται, προς το παρόν τουλάχιστον, να έχουν αποτέλεσμα ούτε οι εκκλήσεις του Σαντρ και των άλλων πολιτικών ηγετών προς τους διαδηλωτές να «αποφεύγουν τη βία». Οι διαδηλώσεις εξακολουθούν να μαζικοποιούνται και να εξαπλώνονται ως αυθόρμητες, μαχητικές και ανεξέλεγκτες κινητοποιήσεις μιας οργισμένης νεολαίας, η οποία αντιμετωπίζει με καχυποψία όλα τα πολιτικά κόμματα: «Αυτοί οι άνθρωποι δεν μας εκπροσωπούν, δεν

θέλουμε κόμματα πια, δεν θέλουμε να μιλάει κανείς στο όνομά μας». «Δεν πρόκειται για κυβέρνηση, είναι μια παρέα πολιτικών κομμάτων και πολιτοφυλακών που κατέστρεψαν το Ιράκ», ανέφεραν κάποιοι διαδηλωτές στη Βαγδάτη. Ο στόχος των διαδηλώτων έχει γίνει πια, ύστερα και από την πολύνεκρη καταστολή, η αλλαγή ολόκληρου του πολιτικού συστήματος και όχι κάποιες μεταρρυθμίσεις του. Το γνωστό σύνθημα της Αραβικής Άνοιξης «ας-σιά'αμπ γιουρίντ ισκάατ αν-νιδάμ» («Ο λαός θέλει να πέσει το καθεστώς») αρχίζει να κυριαρχεί στις διαδηλώσεις.

Εξάλλου, ο λαός του Ιράκ δεν μπορεί επίσης να ξεχάσει ότι όλες οι πολιτικές παρατάξεις φέρουν την ευθύνη για τις πολύνεκρες εμφύλιες συγκρούσεις μεταξύ των δυο θρησκευτικών κοινοτήτων τη δεκαετία του 2000.

Το Ιράκ και ο ιρανικός ιμπεριαλισμός

Οι διαδηλωτές απαιτούν επίσης να σταματήσει η ανάμειξη του Ιράν στην εσωτερική πολιτική του Ιράκ, φωνάζουν συνθήματα εναντίον του Ιράν και καίνε ιρανικές σημαίες.

Πρόκειται για ένα σοβαρό ζήτημα στο οποίο θα πρέπει να σταθούμε λίγο.

Η ιρανική επιρροή στην εσωτερική και εξωτερική πολιτική του Ιράκ δεν είναι μια φαντασίωση των διαδηλωτών – αντιθέτως, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα της χώρας.

Κατά φαινομενικά παράδοξο τρόπο, η αμερικανική εισβολή στο Ιράκ το 2003, «άνοιξε» για πρώτη φορά αυτή τη χώρα στην επιρροή του εχθρού των ΗΠΑ, δηλαδή του Ιράν. Στην πραγματικότητα κάτι ανάλογο έγινε την ίδια περίοδο και με το Αφγανιστάν. Και στις δυο χώρες οι φανατικοί εχθροί, οι ΗΠΑ και το Ιράν, θα έπρεπε να συνεργαστούν κάτω από το τραπέζι για να αντιμετωπίσουν μια δύναμη που αναπτύσσονταν ως κοινός εχθρός και των δυο: του σαλαφιτικού/ουαχαμπιτικού ισλαμισμού, με τη μορφή των Ταλιμπάν στο Αφγανιστάν και με τη μορφή της Αλ-Κάιντα στο Ιράκ, αλλά και ενός ολόκληρου πλήθους σουνιτικών/σαλαφιτικών οργανώσεων που ξεφύτρωναν μετά τη διάλυση του κόμματος Μπά'αθ. Οι Ιρανοί αποκτούσαν πρόσβαση και επιρροή στους σιιτικούς πληθυσμούς αυτών των χωρών (πλειονότητα στο Ιράκ, σημαντική μειονότητα στο Αφγανιστάν), συμβάλλοντας στην πολιτική σταθεροποίηση που επιδίωκε ο αμερικανικός ιμπεριαλισμός. Βέβαια, στην περίπτωση του Ιράκ, το Ιράν ήταν σε θέση να παζαρέψει με πολύ καλύτερους όρους τις συνθήκες αυτής της σταθερότητας, καθώς η υποστήριξη που παρείχε στη σιιτική αντικατοχική αντίσταση που διεξάγονταν υπό την ηγεσία του Σαντρ, λειτουργούσε σαν ισχυρός μοχλός πίεσης απέναντι στις ΗΠΑ. Φυσικά, στο τέλος το Ιράν «μάζεψε» τον Σαντρ, όταν είχε πετύχει να πάρει αυτό που ήθελε στο Ιράκ – και αυτό που ήθελε ήταν να έχει τη δυνατότητα ελέγχου της κυβέρνησης της χώρας. Οι ΗΠΑ παραχώρησαν αυτό το «δικαίωμα» στο Ιράν, γιατί μόνο έτσι θα εξασφαλιζόνταν στο Ιράκ ένα σταθερό καθεστώς το οποίο θα λειτουργούσε ως (σιιτικό) ανάχωμα στην αναζωπύρωση ή επέκταση του σαλαφιτικού/ουαχαμπιτικού ισλαμισμού, ενός κινήματος που αποτελούσε και αποτελεί απειλή για όλα σχεδόν τα καθεστώτα του Κόλπου, συμπεριλαμβανομένης (και κυρίως) της Σαουδικής Αραβίας προς τα δυτικά και του

Πακιστάν προς τα ανατολικά (και ίσως και ακόμα πιο πέρα και προς τις δυο κατευθύνσεις).

Έτσι λοιπόν το Ιράν, με την υποστήριξή του προς κάποιες πολιτικές ομάδες και πολιτικές προσωπικότητες του Ιράκ, με τις πιέσεις προς άλλες, με υποσχέσεις και με απειλές, έγινε εξαρχής ο βασικός ρυθμιστής της πολιτικής ζωής της σιιτικής κοινότητας και ως εκ τούτου ολόκληρης της πολιτικής σκηνής της χώρας. Βέβαια το Ιράν δεν θα αποκτούσε τόσο εύκολα τη δυνατότητα να παρεμβαίνει στην πολιτική ζωή του Ιράκ αξιοποιώντας ένα θρησκευτικό υπόβαθρό (θρησκευτικά δίκτυα και θρησκευτικούς οργανισμούς, κοινά για τους Σιίτες του Ιράν και του Ιράκ), εάν δεν υπήρχαν δύο άλλοι βασικοί παράγοντες: ο ένας παράγοντας ήταν το σύνταγμα που επέβαλλαν οι κατοχικές δυνάμεις, με το οποίο δημιουργήθηκε ένα καθεστώς που βασίζεται στον θρησκευτικό διαχωρισμό του πληθυσμού σε Σιίτες, Σουνίτες. Ο δεύτερος παράγοντας ήταν η προθυμία της σιιτικής αστικής τάξης να πέσει στην ανοιχτή αγκαλιά του ιρανικού ιμπεριαλισμού, για να την βοηθήσει να ελέγξει ολόκληρη τη χώρα (σε βάρος τόσο της κουρδικής εθνικής μειονότητας, όσο και των Σουνιτών, οι οποίοι υπέστησαν και τις μεγαλύτερες και σκληρότερες διακρίσεις).

Τα επόμενα χρόνια, η αποχώρηση των αμερικανικών στρατιωτικών δυνάμεων από το Ιράκ το 2010, η εμφάνιση και εξάπλωση του Ντά'ις / ISIS στο Ιράκ και τη Συρία και οι ευκαιρίες που πρόσφερε στον ιρανικό ιμπεριαλισμό η ανάμειξή του στη Συρία, στο πλευρό της μπαθικής δικτατορίας, ως η βασική χερσαία αντεπαναστατική δύναμη, ενίσχυσαν ακόμα περισσότερο τη θέση του Ιράν στην περιοχή και άρα και μέσα στο ίδιο το Ιράκ. Αυτή η ενίσχυση το ρόλου του Ιράν αντανακλάται στις παλινωδίες της αμερικανικής πολιτικής απέναντί του: η προηγούμενη διοίκηση Ομπάμα, θεώρησε ότι το Ιράν έχει γίνει μια δύναμη με την οποία οι ΗΠΑ θα έπρεπε αναγκαστικά να συνδιαλλαγούν (γι' αυτό υπέγραψαν την πυρηνική συμφωνία). Η νέα διοίκηση Τραμπ θεώρησε ότι το Ιράν έχει γίνει πολύ δυνατό και οι ΗΠΑ θα πρέπει να περιορίσουν κάπως τη δύναμή του (γι' αυτό και αποχώρησαν από

την πυρηνική συμφωνία, με μοναδικό στόχο να υπογράψουν μια νέα με πιο ευνοϊκούς όρους για τις ΗΠΑ).

Αυτή η αναβάθμιση του ρόλου του ιρανικού ιμπεριαλισμού στην περιοχή σήμαινε και αύξηση της επιρροής του στην εσωτερική και εξωτερική πολιτική του Ιράκ, δείχνοντας όμως ταυτόχρονα στους Ιρακινούς το μέγεθος του κινδύνου που τους απειλούσε.

Η συστηματική καταπίεση και η πολιτική διακρίσεων που εφάρμοζαν οι υποστηριζόμενες από το Ιράν κυβερνήσεις του Ιράκ εναντίον των Σουνιτών της χώρας, υπήρξε μια από τις βασικές αιτίες που οδήγησαν μεγάλο τμήμα του σουνιτικού πληθυσμού να υποστηρίξει ή να αποδεχτεί παθητικά τις σαλαφιτικές ισλαμιστικές οργανώσεις, κυρίως την Αλ-Κάιντα του Ιράκ (αργότερα Ντά'ις ή ISIS). Ένας δεύτερος παράγοντας που συνέβαλλε καθοριστικά στην ανάπτυξη του Ντά'ις στο Ιράκ και που έριξε ολόκληρο το Ιράκ στη δίνη της κρίσης του συριακού εμφυλίου πολέμου, ήταν η απόφαση του ιρακινού σιιτικού πολιτικού κατεστημένου να υποστηρίξει την ιμπεριαλιστική επέμβαση του Ιράν στη Συρία και στο πλευρό του Άσαντ, φτάνοντας μέχρι του σημείου να στείλουν και σιιτικές παραστρατιωτικές δυνάμεις από το Ιράκ για να βοηθήσουν στη σφαγή του συριακού λαού. Ένας άλλος παράγοντας της ανάπτυξης του Ντά'ις στο Ιράκ (προγενέστερος χρονικά των δυο παραπάνω) ήταν η βοήθεια που πρόσφερε το Ιράν στις ΗΠΑ για τη συστηματική διάλυση ολόκληρου του μηχανισμού του μπαθικού κράτους στο Ιράκ, πράγμα το οποίο σήμαινε πρακτικά, τη συστηματική καταδίωξη όλων των Σουνιτών που στελέχωναν τον κρατικό μηχανισμό. Πολλοί από αυτούς τους ανθρώπους, μετά την παράλογη και άδικη φυλάκισή τους από τις κατοχικές δυνάμεις, εντάσσονταν στις σαλαφιτικές/ουαχαμπιτικές οργανώσεις αντίστασης που αναπτύσσονταν μέσα στη σουνιτική κοινότητα.

Όλες αυτές οι πολιτικές οι οποίες το 2014 οδήγησαν το Ιράκ ξανά στο χάος ενός εμφυλίου κι ενός περιφερειακού πολέμου, παρόλο που αποφασίστηκαν και δρομολογήθηκαν από τις ιρακινές κυβερνήσεις (στις οποίες κυριαρχούσε η σιιτική πολιτικοθρησκευτική ελίτ) με τη συμφωνία ή με την υπαγόρευση

των ΗΠΑ, δεν θα μπορούσαν ωστόσο να υλοποιηθούν εάν δεν είχαν τη σφραγίδα της ιρανικής κυβέρνησης (η οποία σε αρκετές περιπτώσεις έβαζε και την υπογραφή του δημιουργού αυτών των πολιτικών). Όμως για τον ιρακινό λαό, αλλά και για κάποια τμήματα των ανώτερων κοινωνικών στρωμάτων (ακόμα και μεταξύ των Σιιτών), αυτή η ιρανική ανάμειξη στην εσωτερική και εξωτερική πολιτική της χώρας, με τα καταστροφικά της αποτελέσματα, άρχισε να γίνεται όλο και λιγότερο ανεκτή.

Όπως επίσης άρχισε να γίνεται όλο και λιγότερο ανεκτή η πολιτική λιτότητας και αυταρχισμού, που κι αυτή έφερε ταυτόχρονα τις σφραγίδες τόσο των ΗΠΑ, όσο και του Ιράν, προκειμένου να μπορέσουν οι πολιτικοθρησκευτικές ελίτ της χώρας να τη θέσουν σε εφαρμογή.

Αυτός ο συνδυασμός θρησκευτικού σεχταρισμού, αυταρχισμού, καταστολής, λιτότητας καθώς και μιας διογκούμενης διαφθοράς που ήταν το αποτέλεσμα της πολιτικής των κυβερνήσεων που υποστηρίζονταν από το Ιράν (και τις ΗΠΑ) και στις οποίες στηρίζονταν η ιρανική επιρροή στο Ιράκ, είχε γίνει το 2011 στόχος των διαδηλώσεων που ξέσπασαν ταυτόχρονα με τις διαδηλώσεις και τις εξεγέρσεις που συντάραξαν τον αραβικό κόσμο. Η Αραβική Άνοιξη στο Ιράκ δεν πήρε τις διαστάσεις που πήρε σε άλλες χώρες της περιοχής (εξαιτίας και της αιματηρής καταστολής της), ως αντιστάθμισμα όμως τροφοδότησε την ιρακινή κοινωνία με μια επιμονή στις κινητοποιήσεις. Κάθε χρόνο σχεδόν ξεσπάνε μαζικές κινητοποιήσεις, που προκαλούν ρωγμές στο πολιτικό οι οποίες πιθανόν δεν καλύπτονται στη συνέχεια. Οι επόμενες μαζικές διαδηλώσεις μετά το 2011 έγιναν το καλοκαίρι του 2015, κατά τις οποίες οι διαδηλωτές απέδωσαν την ευθύνη για την εμφάνιση και την άνοδο του Ντά'ις σε ολόκληρο το πολιτικό σύστημα, αμφισβήτησαν ανοιχτά το θρησκευτικό/σεχταριστικό σύστημα διακυβέρνησης της χώρας και απαίτησαν την εφαρμογή μέτρων αντιμετώπισης της φτώχειας και της ανεργίας.

Σ' αυτές τις διαδηλώσεις του 2015, όπως και στις διαδηλώσεις της επόμενης χρονιάς, του 2016 (κατά τις οποίες οι διαδηλωτές

έσπασαν τον αστυνομικό κλοιό της Πράσινη Ζώνης), συμμετείχαν τόσο οι οπαδοί του Μουκτάντα ασ-Σαντρ, όσο και τα μέλη και οι υποστηρικτές του Κομμουνιστικού Κόμματος του Ιράκ, κι αυτή ήταν η βάση από την οποία ξεκίνησε η συνεργασία τους, που κατέληξε στην ίδρυση της συμμαχίας Σά'ιόρουν. Ο ηγέτης του Σά'ιόρουν, ο Μουκτάντα ασ-Σαντρ, αν και υπήρξε η πιο διακεκριμένη και λαοπρόβλητη φυσιογνωμία της φιλοϊρανικής παράταξης στο Ιράκ, δεν είναι εντούτοις και ο κύριος ευνοούμενος της ιρανικής εξωτερικής πολιτικής, αλλά και ο ίδιος είναι μάλλον ένας υπό όρους συνεργάτης του Ιράν και συχνά επικρίνει την πολιτική του.

Έτσι λοιπόν, η εκλογική επιτυχία του Μουκτάντα ασ-Σαντρ και της συμμαχίας Σά'ιόρουν που ηγείται, έχουν προκαλέσει σοβαρές ανησυχίες όχι μόνο στις ΗΠΑ, για τις οποίες ο Σαντρ υπήρξε ο μεγαλύτερος κίνδυνος στην περίοδο της αμερικανικής στρατιωτικής κατοχής του Ιράκ, αλλά και για τον αντίπαλο των ΗΠΑ, το Ιράν. Ο Σαντρ, αν και είναι υπέρ της πολιτικής συνεργασίας του Ιράκ με το Ιράν, επιδιώκει ταυτόχρονα τον περιορισμό της ιρανικής επιρροής στο Ιράκ και την ανεξαρτησία της ιρακινής εξωτερικής πολιτικής από τον ιρανικό ιμπεριαλισμό. Έχει επίσης απαιτήσει να σταματήσει η ανάμειξη του Ιράκ στον συριακό εμφύλιο και να επιστρέψουν οι ιρακινές σιιτικές πολιτοφυλακές που πολεμούν υπό τις διαταγές των Ιρανών για να διασώσουν τον Σύριο δικτάτορα.

Γι' αυτό και ο Αλί Ακμπάρ Βελαγιατί, σύμβουλος του ανώτατου ηγέτη του Ιράν, Αγιατολάχ Αλί Χαμενεί, δήλωσε αμέσως μετά την εκλογική νίκη του Σά'ιόρουν: «Δεν θα αφήσουμε φιλελεύθερους και κομμουνιστές να κυβερνήσουν το Ιράκ». Η αδυναμία σχηματισμού μιας κυβέρνησης γύρω από το Σά'ιόρουν οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην δράση των Ιρανών πολιτικών και στρατιωτικών που παρεμβαίνουν ανοιχτά στην εσωτερική πολιτική του Ιράκ: οι πιέσεις και οι μηχανορραφίες εναντίον του Σά'ιόρουν και η υποστήριξη των αντιπάλων του είχαν αρχικά ως στόχο (με τον οποίο βέβαια είχε συμφωνήσει και ο Σαντρ) την παραμονή στην εξουσία του προηγούμενου πρωθυπουργού, του Χαϊντάρ αλ-Αμπάντι

(χρεοκοπημένου πολιτικά και γι' αυτό περισσότερο εξαρτημένου από την ιρανική στήριξη). Στη συνέχεια, με την παρέμβαση του Ιράν, επιβλήθηκε ως σημείο ισορροπίας, ο δεξιός Σιίτης πολιτικός Αντέλ Αμπντούλ Μαχντί.

Όμως η παρεμβάσεις του Ιράν στα εσωτερικά του Ιράκ έχουν και μια άλλη διάσταση, περισσότερο στρατιωτική.

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, υπάρχουν αναφορές για ομάδες καταστολής οι οποίες δολοφονούν διαδηλωτές στους δρόμους και στα σπίτια τους και οι οποίες πιθανόν να στελεχώνονται από Ιρανούς (οι διαδηλωτές τους ακούνε να μιλάνε περσικά). Ταυτόχρονα όμως, είναι πιθανόν να έχουν αναλάβει δράση καταστολής και οι PMF ή Αλ-Χασντ ασ-Σια'αμπί (Popular Mobilization Forces / Λαϊκές Δυνάμεις Κινητοποίησης).

Οι Αλ-Χασντ ασ-Σια'αμπί, είναι μια σιιτική παραστρατιωτική οργάνωση (πολιτοφυλακή) η οποία βρίσκεται υπό τον έλεγχο του ιρακινού Υπουργείου Άμυνας, αλλά ταυτοχρόνως έχει την χρηματική και πολιτική υποστήριξη του Ιράν. Συμμετείχε στη σφαγή του συριακού λαού, υπό τον έλεγχο των ιρανικών στρατιωτικών δυνάμεων που έχουν εισβάλει στη Συρία για να διασώσουν την μπαθική δικτατορία. Στη συνέχεια, μετά το δημοψήφισμα για την ανεξαρτησία του ιρακινού Κουρδιστάν, τον Σεπτέμβριο του 2017, χρησιμοποιήθηκαν για την καταστολή του κουρδικού απελευθερωτικού κινήματος στο Ιράκ, ανακαταλαμβάνοντας με την υποστήριξη του Ιράν (και έχοντας πάρει το πράσινο φως από τις ΗΠΑ, τη Ρωσία και την Τουρκία) τη Μοσούλη και το Κιρκούκ, δηλαδή τις περιοχές απ' τις οποίες οι Κούρδοι Πεσμεργκά είχαν εκδιώξει τις δυνάμεις του Ντά'ις, και στις οποίες, σύμφωνα με το ιρακινό σύνταγμα, θα έπρεπε να διεξαχθεί δημοψήφισμα για να αποφασίσουν οι κάτοικοί τους για το μέλλον τους. Οι Αλ-Χασντ ασ-Σια'αμπί απείλησαν την ύπαρξη ολόκληρου του ιρακινού Κουρδιστάν, εξαναγκάζοντας έτσι την διεφθαρμένη κουρδική ηγεσία να μην υλοποιήσει την απόφαση του δημοψηφίσματος για ανεξαρτησία.

Αυτά μέχρι πριν από δυο χρόνια. Η δράση αυτής της

παραστρατιωτικής σιιτικής ισλαμιστικής οργάνωσης δεν φαίνεται να δημιουργεί συμπάθειες μεταξύ του σιιτικού πληθυσμού, γι' αυτό και το Σά'ιόρουν μιλούσε και πριν από τις εκλογές για την ανάγκη αφοπλισμού όλων των παραστρατιωτικών οργανώσεων (πολιτοφυλακών). Η συγκεκριμένη όμως οργάνωση φαίνεται ότι είχε αρχίσει να γίνεται σοβαρό πρόβλημα και για τη σιιτική πολιτικοθρησκευτική ελίτ.

Μάλιστα άρχισαν να υπάρχουν εντάσεις και προβλήματα μεταξύ της νέας κυβέρνησης και της παραστρατιωτικής οργάνωσης που έχει την υποστήριξη του Ιράν.

Η κυβέρνηση του Αμπντούλ Μαχντί δεν έχει καταβάλει μισθούς στους Χασντ ασ-Σια'αμπί, αλλά ο πρωθυπουργός υποσχέθηκε σε 27.000 μέλη τους την σταδιακή πρόσληψή τους στα σώματα των κρατικών μηχανισμών καταστολής. Επίσης όμως, τον περασμένο Σεπτέμβριο απομάκρυνε από τη θέση του τον αναπληρωτή επικεφαλής των Χασντ ασ-Σια'αμπί, τον Αμπού Μαχντί αλ-Μουχαντίς, ύστερα από την προσπάθεια των Χασντ ασ-Σια'αμπί να δημιουργήσουν δική τους αεροπορική δύναμη.

Αυτές οι φιλοδοξίες των Χασντ ασ-Σια'αμπί είχαν σαν αποτέλεσμα τον αεροπορικό βομβαρδισμό των ιρακινών τους βάσεων από την πολεμική αεροπορία του Ισραήλ, με την υποστήριξη των ΗΠΑ. Ταυτόχρονα, η χρησιμότητά τους φαίνεται να έχει εξαντληθεί για το ιρακινό πολιτικό κατεστημένο, καθώς απ' ότι φαίνεται, ο ρόλος των Χασντ ασ-Σια'αμπί στην συντριβή της συριακής επανάστασης ολοκληρώθηκε, όπως ολοκληρώθηκε επίσης και ο ρόλος τους στη συντριβή του κουρδικού κινήματος ανεξαρτησίας στο Ιράκ. Τώρα, οι Αλ-Χασντ ασ-Σια'αμπί αποτελούν μια παραστρατιωτική δύναμη, η οποία προσπαθεί να επιβιώσει διατηρώντας την αυτονομία της από την ιρακινή κυβέρνηση, προωθώντας ταυτόχρονα τις δικές της πολιτικές επιδιώξεις για έλεγχο της πολιτικής κατάστασης του Ιράκ. Μετά την απόλυση του ηγέτη τους από τον πρωθυπουργό, οι Αλ-Χασντ ασ-Σια'αμπί πραγματοποίησαν μια σειρά επιθέσεων κοντά στην αμερικάνικη πρεσβεία του Ιράκ (όχι όμως στην ίδια την αμερικάνικη πρεσβεία), θέλοντας να κάνουν μια επίδειξη της ικανότητάς τους

να δημιουργήσουν ένα «γεωπολιτικό» χάος, σε ένα πολιτικό σύστημα, το οποίο «απολαμβάνει» το σπάνιο «προνόμιο» να υποστηρίζεται ταυτοχρόνως από δύο δυνάμεις με μακροχρόνια εχθρικές μεταξύ τους σχέσεις, τις ΗΠΑ και το Ιράν.

Για το ιρακινό πολιτικό κατεστημένο, το οποίο επιβιώνει πατώντας πάνω σ' ένα τεντωμένο σχοινί που κρατάνε οι ΗΠΑ και το Ιράν, υποστηρίζεται και από τους δύο και επιδιώκει να τα έχει καλά και με τους δύο, η ανεξέλεγκτη και αποσταθεροποιητική δράση της παραστρατιωτικής συμμορίας των Χασντ ασ-Σια'αμπί αποτελεί σοβαρή απειλή. Ο ίδιος ο Σαντρ ζήτησε από την Τεχεράνη κατά τη διάρκεια της τελευταίας του επίσκεψης, να «μαζέψουν τα λουριά» των Χασντ ασ-Σια'αμπί, ώστε να πάψουν να παρεμβαίνουν στις πολιτικές υποθέσεις του Ιράκ.

Οι ΗΠΑ, οι οποίες όχι μόνο ανέχτηκαν αλλά και ενέκριναν την καταστολή του κουρδικού κινήματος από τις Αλ-Χασντ ασ-Σια'αμπί μετά το δημοψήφισμα για την ανεξαρτησία του ιρακινού Κουρδιστάν τον Σεπτέμβρη του 2017, τώρα ζητάνε από την ιρακινή κυβέρνηση να ελέγξει αυτή την σιιτική πολιτοφυλακή που ελέγχεται από το Ιράν. Αυτό που πιθανόν φοβάται αυτή τη στιγμή η κυβέρνηση των ΗΠΑ, είναι ότι στο πλαίσιο ενός οξυμένου και κλιμακούμενου ανταγωνισμού μεταξύ των ΗΠΑ και του Ιράν, οι Αλ-Χασντ ασ-Σια'αμπί, μπορούν, λειτουργώντας σαν μαριονέτα του Ιράν, να οδηγήσουν σε αποσταθεροποίηση και να εξασθενίσουν την επιρροή των ΗΠΑ στο Ιράκ.

Εξάλλου μια τέτοια απειλή άφησε να διαφανεί σαφώς και ο απεσταλμένος του Ιράν στο Ιράκ, ο Ιράτζ Μεστζεντί, ο οποίος δήλωσε πρόσφατα στο ιρακινό τηλεοπτικό κανάλι Dijla, ότι το Ιράν δεν θα διστάσει να χτυπήσει τους Αμερικανούς... μέσα στο ίδιο το Ιράκ. Η δήλωση αυτή που έγινε πριν από μια εβδομάδα και ύστερα από την επίθεση που πραγματοποίησαν οι υποστηριζόμενοι από το Ιράν αντάρτες Χούθι της Υεμένης εναντίον πετρελαϊκών εγκαταστάσεων της Σαουδικής Αραβίας, εξόργισε τους Ιρακινούς, οι οποίοι δεν μπορούν να αποδεχτούν ότι θα γίνει η χώρα τους πεδίο πολεμικού ανταγωνισμού μεταξύ δύο αντιδραστικών ιμπεριαλιστικών δυνάμεων, του Ιράν και των

ΗΠΑ.

Παρ' όλ' αυτά, το ιρακινό πολιτικό κατεστημένο δεν θα ήθελε (και πιθανόν δεν μπορεί) να απαλλαγεί από αυτή τη συμμορία άμεσα και ολοκληρωτικά. Σύμφωνα λοιπόν με κάποιες πληροφορίες που έφτασαν στο φως της δημοσιότητας, οι δυνάμεις ασφαλείας και η ομοσπονδιακή αστυνομία που έχουν βγει στους δρόμους για να αντιμετωπίσουν τους διαδηλωτές θα αντικατασταθούν σταδιακά από μέλη των *Χασντ ασ-Σια'αμπί*, τα οποία όμως θα φοράνε τις στολές των αστυνομικών (και όχι τις δικές τους) για να μην προκαλέσουν την οργή του πλήθους.

Αυτή η παραστρατιωτική συμμορία έχει συνδεθεί τις τελευταίες μέρες με ένα ακόμα πρόβλημα (τουλάχιστον αυτό πιστεύει ένα μεγάλο τμήμα της κοινής γνώμης του Ιράκ). Η απόφαση του πρωθυπουργού να απομακρύνει τον Αντιστράτηγο Αμπντούλ Ουάχαμπ ασ-Σααντί από τη θέση του αρχηγού των δυνάμεων της αντιτρομοκρατικής, θεωρήθηκε από τον κόσμο πρόκληση που υπαγορεύτηκε από το Ιράν και από τις *Αλ-Χασντ ασ-Σια'αμπί*, καθώς ο στρατιωτικός, ο οποίος ηγήθηκε του πολέμου εναντίον του *Ντά'ις* στο Ιράκ, δεν ευθυγραμμίζονταν με την πολιτική του Ιράν και βρισκόταν σε σύγκρουση με τους ηγέτες των *Χασντ ασ-Σια'αμπί*. Κάποιοι διαδηλωτές έχουν εμφανιστεί με πορτρέτα του Αμπντούλ Ουάχαμπ ασ-Σααντί στις διαδηλώσεις στη Βαγδάτη.

Με το Ιράν έχει προκύψει όμως και ένα άλλο πρόβλημα τις τελευταίες μέρες.

Η ιρανική κυβέρνηση αποφάσισε να κλείσει δύο σημαντικά συνοριακά περάσματα (*Χοσραβί* και *Γαζαμπέχ*) από τα οποία περνάνε εκατομμύρια Ιρανοί για να επισκεφτούν τις δύο ιερότερες πόλεις των Σιιτών που βρίσκονται στο Ιράκ, την Νατζάφ και κυρίως την Κάρμπαλα, στην οποία και πραγματοποιείται η σημαντικότερη και μεγαλύτερη ετήσια σιιτική συγκέντρωση για τη γιορτή του *Αρμπά'ιν*. Το *Αρμπά'ιν* γιορτάζεται μετά την περίοδο πένθους σαράντα ημερών της *Ασούρα* (φέτος θα γίνει στις 19/20 Οκτωβρίου). Σ' αυτές τις θρησκευτικές εκδηλώσεις (του πένθους της *Ασούρα* και της γιορτής του *Αρμπά'ιν*), οι οποίες

τελούνται στην Κάρμπαλα (όπου το 680 δολοφονήθηκε βάνουσα ο Ιμάμης Χουσεΐν, βασική φυσιογνωμία του σιιτισμού, μαζί με ολόκληρη την οικογένειά του από κάποιον αυταρχικό χαλίφη της δυναστείας των Ομεϊαδών), συμμετέχουν εκατομμύρια Σιίτες από όλο τον κόσμο, κυρίως φυσικά από το Ιράκ και το διπλανό Ιράν. Όμως αυτές οι εκδηλώσεις έχουν γίνει συχνά αφορμή για διαμαρτυρίες και φαίνεται ότι τα τελευταία χρόνια πολιτικοποιούνται όλο και περισσότερο. Πέρα από το γεγονός ότι αποτελούν ένα σύμβολο ενότητας των Σιιτών Μουσουλμάνων ανεξάρτητα από την εθνική τους καταγωγή, προσφέρουν επίσης συμβολισμούς και θρησκευτική δικαιολόγηση για την καταδίκη του αυταρχισμού της εξουσίας αλλά και για την αντίσταση στην κοινωνική αδικία και στην κρατική βία. Πάνω απ' όλα όμως, αυτό το οποίο φοβάται το αυταρχικό καθεστώς του Ιράν, είναι ότι αυτές οι γιορτές θα φέρουν σε επαφή τις εξεγερμένες λαϊκές μάζες του Ιράκ με τις λαϊκές μάζες του Ιράν, οι οποίες εδώ και δυο χρόνια αναζητούν την αφορμή για να εξεγερθούν ενάντια σε ολόκληρο το σύστημα της «Ισλαμικής Δημοκρατίας».

Το ιρακινό Κουρδιστάν;

Ο Πρόεδρος της Περιφερειακής Κυβέρνησης του (ιρακινού) Κουρδιστάν, Νετσιρβάν Μπαρζανί (ανιψιός του Μασούντ Μπαρζανί, του διεφθαρμένου και αυταρχικού ηγέτη που κυβέρνησε επί 15 σχεδόν χρόνια το ιρακινό Κουρδιστάν) πήρε σαφή θέση υποστήριξης της ιρακινής κυβέρνησης, δηλώνοντας ότι: «Το Ιράκ βρίσκεται σε ευαίσθητη κατάσταση η οποία απαιτεί πολιτική σταθερότητα και ασφάλεια. Το χάος και τα πλήγματα στην ασφάλεια καθώς και τα ανεξέλεγκτα προβλήματα επιδεινώνουν την κατάσταση. Τίποτα δεν θα επιλυθεί και όλος ο ιρακινός λαός θα βγει χαμένος.» Τα αιτήματα των διαδηλωτών δεν μπορούν να ικανοποιηθούν «από κανένα υπουργικό συμβούλιο εν μία νυκτί», σύμφωνα με τον Μπαρζανί, ο οποίος επανέλαβε επί της ουσίας τις δηλώσεις του Ιρακινού πρωθυπουργού, ότι «δεν υπάρχουν μαγικές λύσεις» στα προβλήματα για την επίλυση των οποίων κινητοποιείται ο ιρακινός λαός.

Πίσω από αυτή την επίδειξη «αλληλεγγύης» των κυβερνώντων από την πλευρά του Νετσιρβάν Μπαρζανί προς τον κυριότερο αντίπαλο της Περιφερειακής Κυβέρνησης Κουρδιστάν, την ιρακινή κυβέρνηση, βρίσκεται ο φόβος του πολιτικού κατεστημένου του ιρακινού Κουρδιστάν απέναντι στις δικές του λαϊκές μάζες. Μετά την αμερικανική εισβολή στο Ιράκ το 2003, παραχωρήθηκε στους Κούρδους του Ιράκ το δικαίωμα για το οποίο είχαν αγωνιστεί και υποφέρει επί δεκαετίες – αλλά παραχωρήθηκε μισό, κουτσουρεμένο και υπό προϋποθέσεις. Αντί του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης παραχωρήθηκε ένα αυτόνομο Κουρδιστάν, πολιτικά εξαρτημένο από την Βαγδάτη, με μία οικονομία η επιβίωση της οποίας εξαρτάται από την καλή (ή συνήθως κακή) θέληση της κεντρικής κυβέρνησης του Ιράκ. Αντί για πραγματική δημοκρατία, επιβλήθηκε στον κουρδικό λαό ένα πολιτικό σύστημα, η ύπαρξη του οποίου βασίζεται στη συμφωνία που έγινε μεταξύ των δύο παραδοσιακών και παραδοσιακά εχθρικών κομμάτων, του KDP (του Μπαρζανί) και του PUK (του Ταλαμπανί), τα οποία δέχτηκαν να σταματήσουν τον πολύνεκρο πόλεμο που διεξήγαγαν μεταξύ τους και να συνεργαστούν για να λεηλατήσουν από κοινού τον κουρδικό

λαό του Ιράκ. Αυτό το καθεστώς ακραίας διαφθοράς, αυταρχισμού και νεποτισμού, στηρίχτηκε (ως ένα πεδίο «γεωστρατηγικής» ισορροπίας) από όλες τις μεγάλες και τις περιφερειακές ιμπεριαλιστικές δυνάμεις: τις ΗΠΑ και την ΕΕ, τη Ρωσία, το Ιράν, την Τουρκία, το Ισραήλ, τη Σαουδική Αραβία και φυσικά και από την ίδια την κυβέρνηση του Ιράκ, για την οποία το πολιτικό καθεστώς του ιρακινού Κουρδιστάν αποτελεί τον τρίτο πυλώνα της (μαζί με τις πολιτικοθρησκευτικές ελίτ της σιιτικής πλειονότητας και της σουνιτικής μειονότητας). Αλλά και όλες αυτές οι δυνάμεις επέτρεψαν το φθινόπωρο του 2017 στις σιιτικές πολιτοφυλακές των *Χασντ ασ-Σια'αμπί* να εισβάλουν στις περιοχές που ήλεγχε η Περιφερειακή Κυβέρνηση του Κουρδιστάν, να της αποσπάσουν τις περιοχές που είχαν ανακαταλάβει οι Κούρδοι *Πεσμεργκά* από τον *Ντά'ις* (Μοσούλη και Κιρκούκ) και να απειλήσουν την ύπαρξη ολόκληρου του ιρακινού Κουρδιστάν εάν η ηγεσία του υλοποιούσε την λαϊκή εντολή που πήρε με το δημοψήφισμα του 2017, για την ανεξαρτησία του ιρακινού Κουρδιστάν. Η πολιτική ηγεσία υπέκυψε σ' αυτούς τους εκβιασμούς.

Τα συμφέροντα των πολιτικών συμμοριών που ελέγχουν το ιρακινό Κουρδιστάν και της άρχουσας τάξης που αναδείχτηκε μετά την κατάρρευση της μπααθικής δικτατορίας δεν είναι σε καμιά περίπτωση ταυτόσημα με τα δικαιώματα των κουρδικών λαϊκών μαζών, οι οποίες αντιμετωπίστηκαν με αιματηρή καταστολή από τους δικούς τους ηγέτες κάθε φορά που εναντιώθηκαν στον αυταρχισμό και τη διαφθορά και διεκδίκησαν τα δικαιώματά τους.

Τον Φεβρουάριο και τον Μάρτιο του 2011, η Περιφερειακή Κυβέρνηση Κουρδιστάν, αντιμετώπισε με αιματηρή καταστολή τους διαδηλωτές που κατέλαβαν την κεντρική πλατεία στο Σουλεϊμανί, εμπνεόμενοι από το κύμα διαδηλώσεων της Αραβικής Άνοιξης, για να διαμαρτυρηθούν για τον αυταρχισμό, τη λιτότητα και τη διαφθορά των δύο κυρίαρχων κομμάτων (του KDP και του PUK). Ο τελικός απολογισμός της καταστολής ήταν τουλάχιστον 10 νεκροί διαδηλωτές.

Τον Φεβρουάριο του 2017, μετά την αποτυχία της Περιφερειακής

Κυβέρνησης Κουρδιστάν να υλοποιήσει την απόφαση του κουρδικού λαού για ανεξαρτησία, ξέσπασε ένα κίνημα διαδηλώσεων ενάντια σε όλο το πολιτικό σύστημα, τη διαφθορά, τη λιτότητα και τον αυταρχισμό. Τουλάχιστον 6 διαδηλωτές δολοφονήθηκαν τότε από τις δυνάμεις καταστολής του ιρακινού Κουρδιστάν.

Σήμερα λοιπόν, η αποσταθεροποίηση της σοβινιστικής κυβέρνησης του Αμπντούλ Μαχντί από τις ιρακινές λαϊκές μάζες (Σιίτες και Σουνίτες), θεωρητικά μόνο θα μπορούσε να αποτελέσει μια ευκαιρία για την κουρδική πολιτική ηγεσία, να εκμεταλλευτεί την αδυναμία του αραβο-ιρακινού εθνικισμού και να προσπαθήσει να ικανοποιήσει τις διακδικήσεις του κουρδικού λαού τού Ιράκ για εθνική αυτοδιάθεση. Στην πράξη, μια κρίση του ιρακινού πολιτικού συστήματος που θα προκαλούνταν από μια λαϊκή εξέγερση, θα έθετε το διεφθαρμένο και αυταρχικό κουρδικό πολιτικό σύστημα, μπροστά στον κίνδυνο της επέκτασης της φωτιάς της εξέγερσης και στις δικές του περιοχές ελέγχου. Και πιθανόν να υπάρχουν μέσα στην κουρδική κοινωνία περισσότερα έφλεκτα υλικά, απ' όσα υπάρχουν στο υπόλοιπο Ιράκ, για να ξεσπάσει μια τέτοια πυρκαγιά.

Κρίσιμο βήμα, η ενότητα όλων των καταπιεσμένων

Όμως η εξέγερση έχει ξεσπάσει στο Ιράκ και διανύει την πέμπτη μέρα της. Η νεολαία κατεβαίνει στο δρόμο και συγκρούεται με αποφασιστικότητα και ηρωισμό με τις δυνάμεις καταστολής. Όπως λένε: «θα διαδηλώνουμε μέχρι να πεσει η κυβέρνηση». «Αυτή είναι η δικιά μας επανάσταση». Τα ψίχουλα που υποσχέθηκε ο πρωθυπουργός ύστερα από την έκτακτη σύσκεψη του υπουργικού συμβουλίου το βράδυ του Σαββάτου, δεν αρκούν για να κατευνάσουν την οργή τους: «Ακούσαμε την ομιλία του πρωθυπουργού Αντέλ Αμπντούλ Μαχντί χθες. Αυτές είναι υποσχέσεις που ακούμε για περισσότερα από 15 χρόνια. Δεν αλλάζουν τίποτα και δεν θα μας κάνουν να φύγουμε από τους δρόμους. Θα πεθάνουμε ή θα αλλάξουμε το καθεστώς», είπε ένας διαδηλωτής στη Βαγδάτη μετά την υπόσχεση του πρωθυπουργού ότι θα παρθούν μέτρα για την αντιμετώπιση της ανεργίας.

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, πρόκειται για αυθόρμητες διαδηλώσεις νέων κυρίως ανθρώπων κάτω των 20 χρόνων. Όμως ο χαρακτηρισμός «αυθόρμητες» δεν σημαίνει ότι στερούνται συνείδησης. Το ακριβώς αντίθετο. Είναι κινητοποιήσεις στις οποίες πρωτοστατεί εκείνη η γενιά της ιρακινής κοινωνίας η οποία έχει την μεγαλύτερη εξοικείωση με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τον μεγαλύτερο βαθμό επικοινωνίας (άρα και συζήτησης) μεταξύ της και την μεγαλύτερη γνώση της παγκόσμιας και περιφερειακής πολιτικής κατάστασης. Είναι αυτή η γενιά η οποία έχει δει περισσότερο από τους άλλους τις εικόνες των πρόσφατων μαζικών διαδηλώσεων που ανέτρεψαν τον Ομάρ Μπασίρ στο Σουδάν και τον Αμπντελαζίζ Μπουτεφλίκα στην Αλγερία πριν από λίγους μήνες, διάβασε τις σχετικές αναρτήσεις που κυκλοφορούν στο διαδίκτυο στα αραβικά και τα συνθήματά τους, έμαθε για τις αντιδικτατορικές διαδηλώσεις που έγιναν στην Αίγυπτο πριν από λίγες μέρες... Είναι επίσης αυτή η γενιά, η οποία γεννήθηκε και μεγάλωσε στα χρόνια της ιμπεριαλιστικής κατοχής, των θρησκευτικών/σεχταριστικών αιματηρών συγκρούσεων, του αυταρχισμού και της σκληρής λιτότητας των διεφθαρμένων

κυβερνήσεων του Αλ-Μαλίκι και του Αλ-Αμπάντι. Είναι αυτή η γενιά η οποία «πεθαίνει με αργό θάνατο» κάθε μέρα ή θα αναγκαστεί να πάρει το δρόμο της προσφυγιάς προς έναν κόσμο στον οποίο πυκνώνουν οι φράχτες του ρατσιστικού αποκλεισμού, τα στρατόπεδα εγκλεισμού των προσφύγων και το μίσος ενάντια στους Μουσουλμάνους. Είναι επίσης αυτή η γενιά που απεχθάνεται τον θρησκευτικό σεχταρισμό που κυριαρχεί στην πολιτική και διεκδικεί την «μαντανιίγια», ένα ανεξίθρησκο και μη θρησκευτικό πολιτικό κράτος και μια κοινωνία των πολιτών η οποία θα υπερβαίνει τις θρησκευτικές ταυτότητες αλλά και δεν θα αποκλείει τις θρησκευτικές μειονότητες. Η εξέγερση αυτής της γενιάς, που παρασύρει και τα άλλα καταπιεσμένα κομμάτια της ιρακινής κοινωνίας, θα μπορέσει να χαράξει μια νέα προοπτική κοινωνικής αλλαγής σε μια χώρα και σε μια περιοχή στην οποία τα τελευταία χρόνια έχει κυριαρχήσει, φαινομενικά, η αντεπαναστατική απόγνωση.

Απ' ότι φαίνεται, αυτές οι διαδηλώσεις, αυτή η νεολαιίστικη εξέγερση, αποτελούν το πρώτο βήμα, μικρό ακόμα και αβέβαιο, προς την κατεύθυνση της χειραφέτησης των λαών του Ιράκ: των σιιτικών και των σουνιτικών λαϊκών μαζών, των Κούρδων και των άλλων καταπιεσμένων εθνοτήτων και θρησκευτικών μειονοτήτων, των γυναικών που αντιστέκονται διαρκώς στις σεξιστικές επιθέσεις που δέχονται από την ιρακινή κυβέρνηση και από την πολιτικοθρησκευτική ηγεσία των δυο θρησκευτικών κοινοτήτων, της εργατικής τάξης η οποία δεν έχει σταματήσει να αγωνίζεται και να οικοδομεί τις δικές οργανώσεις αντίστασης. Η επιτυχία αυτού του πρώτου, μικρού βήματος, θα είναι η ανατροπή της κυβέρνησης του Αμπντούλ Μαχντί.

Το δεύτερο και πιο δύσκολο βήμα, προϋποθέτει την ενότητα όλων των καταπιεσμένων, κάτι το οποίο δεν είναι δεδομένο εκ των προτέρων και θα πρέπει να οικοδομηθεί. Δυστυχώς, οι δεκαετίες κυριαρχίας του αραβικού εθνικισμού (συχνά με τη μάσκα του «αραβικού σοσιαλισμού») και της σκληρής καταπίεσης των εθνικών μειονοτήτων (κυρίως των Κούρδων), της κυριαρχίας και των αδικιών των Σουνιτών επί των Σιιτών και μετά των Σιιτών επί

των Σουνιτών, του εμφυλίου αλληλοσπαραγμού την περίοδο της κατοχής αλλά και μετά την απόσυρση των αμερικανικών στρατευμάτων – και ταυτόχρονα της κυριαρχίας θρησκευτικών, ρατσιστικών, σοβινιστικών και σεξιστικών πολιτικών ηγεσιών σε όλες τις εθνικές/θρησκευτικές κοινότητες του Ιράκ... όλα αυτά αποτελούν σοβαρά εμπόδια σε κάθε προοπτική ενότητας των καταπιεσμένων στον αγώνα τους για την απελευθέρωσή τους, καθώς επί χρόνια δημιουργούν και συσσωρεύουν μίσση, αντιπαλότητες και προκαταλήψεις. Όμως κανένα εμπόδιο δεν είναι ανυπέρβλητο και αυτή τη στιγμή φαίνεται ότι υπάρχουν κάποιες πρώτες ενδείξεις μιας τέτοιας ενότητας. Ενώ το καλοκαίρι του 2018 το κίνημα των διαμαρτυριών περιορίστηκε μόνο στις σιιτικές περιοχές (αν και συμμετείχαν και Σουνίτες), σήμερα φαίνεται ότι με αργό τρόπο εξαπλώνεται και στις σουνιτικές περιοχές, ακόμα και προς το ιρακινό Κουρδιστάν.

Η εξέγερση της ιρακινής νεολαίας επιβεβαιώνει αυτό που έχει αναφερθεί αρκετές φορές το τελευταίο διάστημα: Η Αραβική Άνοιξη ήταν η έναρξη μιας μακροχρόνιας επαναστατικής διαδικασίας, η οποία συνεχίζει να βρίσκεται σε εξέλιξη. Και μάλιστα τους τελευταίους μήνες βρισκόμαστε σε μια νέα και δυναμική αναζωπύρωση. Στο Σουδάν και στην Αλγερία οι λαϊκές μάζες ανέτρεψαν πριν λίγους μήνες τους ηγέτες που τους είχε επιβάλει ο στρατός και συνεχίζουν να αγωνίζονται για την ριζική αλλαγή ολόκληρου του πολιτικού συστήματος. Στην Αίγυπτο πριν λίγες μέρες μικρές διαδηλώσεις της νεολαίας ενάντια στη δικτατορία έσπασαν τον φόβο της καταστολής και προκάλεσαν τις πρώτες ρωγμές στον γύψο που επέβαλε ο στρατηγός Σίσι με το πραξικόπημα του 2013. Στην Ιορδανία, όπου το περασμένο καλοκαίρι οι λαϊκές διαδηλώσεις οδήγησαν στην παραίτηση του πρωθυπουργού και στην αναστολή των σχεδιαζόμενων φορολογικών «μεταρρυθμίσεων», οι εκπαιδευτικοί πραγματοποίησαν αυτές τις μέρες απεργία διαρκείας, από τις 8 Σεπτεμβρίου, διεκδικώντας αύξηση 50% για την οποία είχε συμφωνήσει η κυβέρνηση το 2014, αλλά μέχρι σήμερα δεν έχει τηρήσει τη δέσμευσή της. Η απεργία τελικά ανεστάλη ύστερα από 4 εβδομάδες, καθώς κρίθηκε παράνομη από το Ανώτερο Δικαστήριο.

Η νεολαία του Ιράκ έρχεται λοιπόν τώρα να μας θυμίσει με την εξέγερσή της, ότι το ερώτημα σήμερα δεν είναι αν μπορούν να γίνουν πια εξεγέρσεις, αλλά πού θα γίνουν οι επόμενες. Είτε πρόκειται για τη Μέση Ανατολή, είτε για τον κόσμο ολόκληρο.

Πηγή: elaliberta.gr